Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Egentliga Finlands välfärdsområde

Tarkastusvaliokunnan kuuleminen 19.11.2024

Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Irina Lindroos
Työllistymistä edistävien palvelujen päällikkö

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen näkemykset tarkastuskertomuksen kannanotoista

Pohjoismainen työvoimapalvelumalli ja työnhakuvelvollisuus

- Malli ei ole vaikuttanut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen piirissä olevien vaikeasti työllistyvien asiakkaiden määrään.
- Malli ei huomioi sosiaali- ja terveyspalveluja tarvitsevia erityisenä kohderyhmänä.
- Mikäli työvoimaviranomainen onnistuisi lähipalvelutavoitteessaan, sosiaali- ja terveyspalveluja tarvitsevat asiakkaat saatettaisiin tunnistaa aikaisemmassa vaiheessa.
- Kohderyhmällä usein tarve sosiaali-, terveys- ja/tai kuntoutuspalveluille → työnhakuvelvollisuuden asettaminen ei ratkaise varsinaista työllistymisen juurisyytä, muttei välttämättä myöskään heikennä asiakkaan tilannetta.
- Asiakasta tuetaan palvelujen aikana työnhakuvelvollisuuden täyttämisessä.
- Sähköisten palvelujen käyttö tuottaa haasteita monelle työnhakijalle, mikä korostuu maahanmuuttajien ja vieraskielisten kohdalla.
- Työnantajien vastaanottokykyä tulisi parantaa, jotta osatyökykyisten pääsy työmarkkinoille helpottuisi.

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu TYP

Nykytila

- Vaihtelua käytännöissä ja resursseissa kaikilla toimijoilla.
- TYP-toiminnassa eri toimijoiden roolit ja vastuut ovat osin epäselvät.
- Yhteistä tietojärjestelmää ei välttämättä käytetä, eikä hyödynnetä riittävän tehokkaasti.
- Asiakasta ei aina sitouteta oman tilanteensa edistämiseen, vaan toiminta on organisaatiokeskeistä.
- TYM-työn resurssoinnissa alueellisia eroja ja käytäntöjä. Tilannetta hankaloittaa tiukka taloustilanne.
- Työkykykoordinaattorit sekä moniammatilliset ja –alaiset työkyvyn tuen tiimit toteutetaan osittain hanketyönä
- Vaikeasti työllistyvien palveluprosessit ovat pitkiä ja vaikuttavuudessa on alueellisia eroja.

Tavoite

- Yhtenäinen toimintamalli ja resurssit organisaatiouudistuksen ja työvoimapalvelujen siirron myötä.
- Roolit ja vastuut ovat selkeät.
- Tietojärjestelmää on helpottaa verkoston työtä ja sitä käytetään aktiivisesti.
- Asiakkaat ovat sitoutuneet oman tilanteensa edistämiseen ja viranomaisilla on ammattitaitoa tukea asiakasta muutosprosessissa. Työ on asiakaskeskeistä.
- TYM-työssä on riittävät resurssit.
- Työkykykoordinaattorit sekä moniammatilliset ja –alaiset työkyvyn tuen tiimit ovat kiinteä ja vakinainen osa vaikeasti työllistyvien palveluja.
- Työkyvyn tuen osaamiskeskus vahvistaa osaamista ja asiantuntijuutta.
- Työn vaikuttavuus pystytään osoittamaan ja toiminta on tuloksellista; rakennetyöttömyys vähenee pikkuhiljaa.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen näkemykset tarkastusraportin suosituksiin

Suositus 1. Työ- ja elinkeinoministeriön tulisi edistää lainsäädännöllä ja mahdollisilla ohjeistuksilla TE-palvelujen henkilöstöresurssien kohdentumista nykyistä enemmän asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti

- Työvoimaviranomaisen tulee tunnistaa asiakkaiden tuen tarpeet ja räätälöidä palvelut suhteessa näihin tarpeisiin.

  → Nykymuotoiset työvoimapalvelut huomioivat heikosti erilaisia yksilöllisiä tilanteita.
- Kun todellinen tuen tarve tunnistetaan, resurssien kohdentaminen on helpompaa.
- Mitä aiemmin työnhakija pääsee oikeiden työvoimapalvelujen piiriin ja saa tarvitsemansa tuen, sitä harvempi tarvitsee hyvinvointialueen mukaantuloa työllistymisen edistämiseksi, tai tarvitsee vain kevyitä palveluja.

Suositus 2. TEM:n tulisi yksinkertaistaa määrällistä työnhakuvelvollisuutta koskevaa lainsäädäntöä ja ohjeistuksia, jotta velvoitteen asettaminen olisi asiantuntijoille yksiselitteistä

- Työnhakuvelvollisuuden asettaminen ei itsessään poista työllistymisen esteitä.
- Työnhakuvelvollisuutta asetettaessa tulisi pohtia, mihin velvollisuuden asettamisella pyritään suhteessa asiakkaan tilanteeseen ja tavoitteisiin ja arvioida myös asiakkaan työ- ja toimintakykyä.
- On tunnistettava paremmin tilanteet, joissa lähipalvelu on välttämätöntä.
- Työnantajien vastaanottokykyä on parannettava, jotta myös osatyökykyiset pääsevät aiempaa paremmin osaksi työmarkkinoita.
- IPS - Sijoita ja valmenna! -menetelmästä, eli laatuperusteisestä työhönvalmennuksesta on saatu hyviä tuloksia osatyökykyisten ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työllistymisestä.
  - → Todentaa sekä työnhakijan että työnantajan tuen tarpeet.
  - → Työllistyminen mahdollista esim. erikoissairaanhoidon psykoosityöryhmistä ja kuntouttavasta työtoiminnasta oikeanlaisen tuen avulla.

Suositus 4. TEM:n ja STM:n tulisi yhteistyössä huolehtia siitä, että vaikeasti työllistyvät ohjataan tarvitsemiinsa sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja työvoimapalveluihin

- Palvelutarpeet tulee tunnistaa riittävän ajoissa ja tehostaa ensisijaisten palvelujen käyttöä.
- Lainsäädännön tulee mahdollistaa palvelutarpeen mukaiset ja oikea-aikaiset palvelut ja eri viranomaisten välisen sujuvan yhteistyön.
- Lainsäädännöllä tulee turvata sujuvat nivelvaiheet - myös tiedonkulun osalta.
- Pistemäiset korjaukset olemassa oleviin prosesseihin eivät huomioi kokonaisuutta.
- Terveyshaasteet ovat osa työikäisten arkea. Työllistyminen ja työssä pysyminen on silti mahdollista.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen näkemykset työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirrosta ja sen vaikutuksista vaikeasti työllistyvien työvoimapalveluihin

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen alueelle muodostuu 2 työllisyysaluetta.

- Eroavatko työllisyysalueiden toiveet ja odotukset toisistaan suhteessa hyvinvointialueen sote-palveluihin?
- Pystyvätkö hyvinvointialueet vastaamaan työllisyysalueiden odotuksiin palveluista, palveluverkosta ja resursseista?

Jos kunnat eivät onnistu työllisyyden hoidon tavoitteissaan, pyritäänkö tilannetta paikkaamaan sosiaali- ja terveyspalveluilla?

Kokeillaanko ensisijaisia työvoimaviranomaisen palveluja aina ennen sosiaali- ja terveyspalveluja?

Tunnistetaanko sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarve riittävän ajoissa?

Kapenevatko välityömarkkinat?

Kunnan vastuulla sekä työllisyyden hoito että kotoutumispalvelut, onnistuvatko kunnat rakentamaan sujuvat polut työelämään myös maahanmuuttajille?

Tosiasiallisen työkyvyn määrittäminen tapahtuu eri asiantuntijoiden ja asiakkaan näkemyksiä ja palveluista saatuja arviointeja yhdistelemällä.

→ Asiakkaiden tilanteet voivat myös muuttua.

Siirtoon liittyvä riskien kartoittaminen ja ongelmien tunnistaminen on jäänyt melko vähälle huomiolle.

Kiitos!

